

**Nieuwsbrief
nr.36 /augustus 2026**

Beste Vrienden van St. Gerlach,

Na Maria Hemelvaart (15 augustus) begint er een periode van pelgrimages. Zo werd het heiligdom van St. Gerlach in Houthem meteen de week daarna, op 22 augustus jl., door een gezelschap uit het Belgische Trembleur bezocht. Ze kwamen met de fiets en wilden het graf bezoeken van de patroonheilige van hun nieuwe Gerlachusbroederschap (zie eerdere berichten in de ze nieuwsbrief daarover). Een week later, op **29 augustus** is er de jaarlijkse pelgrimage vanaf het graf van St. Gerlach in Houthem naar het graf van St. Servaas in Maastricht, en op **4 september** hopen we enkele Vrienden en parochianen enthousiast te krijgen voor een tegenbezoek aan Trembleur. Een dag later is er een kapellentocht in de buurt van Rolduc, waarover u in deze nieuwsbrief ook informatie aantreft.

St. Gerlach biedt de pelgrim niet alleen het graf van de H. Gerlachus, maar het is ook een kruispunt van pelgrimswegen, waaronder de beroemdste van alle pelgrimswegen, de Camino de Santiago, de weg naar Santiago de Compostella, naar het graf van de H. Jacobus. St. Gerlach zocht in de eenvoud van het kluizenaarschap en in de pelgrimage een manier om een zuiver leven te leiden. Voor de moderne pelgrim en kluizenaar biedt het heiligdom onderdak in de refugio naast de kerk: in de winter aan kluizenaars en in de zomer aan pelgrims die op weg zijn naar Santiago.

De pelgrimage beleeft de laatste decennia een opleving. Wie vanaf de Pyreneeën de camino gaat lopen richting Santiago komt in de zomer op een soort snelweg voor pelgrims terecht. Ook in onze omgeving neemt de interesse voor pelgrimage toe. Kijk maar naar de tochten in deze periode die in het begin van deze nieuwsbrief genoemd worden. We zien ook steeds vaker mensen alleen een pelgrimstocht ondernemen. Zowel het kluizenaarschap als de pelgrimage lijken weer terug te komen na een decennialange terugkoop, gevolgd door een decennialange afwezigheid.

Maar wat is dat precies, een moderne pelgrim of pelgrimage? De Middeleeuwse pelgrim met een pelgrimstas en een Jacobsschelp op zijn hoed, die zie je in St. Gerlach niet meer. Welke bezoekers van St. Gerlach zijn dan wel pelgrims? Zijn dat de bezoekers van het heiligdom tijdens het Octaaf of mogen we ook de bezoekers uit Trembleur als pelgrims beschouwen of de toeristen die dagelijks het heiligdom bezoeken? Ieder mag natuurlijk zijn eigen definitie van pelgrim en pelgrimage hanteren, maar we geven ter overdenking hier zowel definities van een pelgrim als van een pelgrimage mee:

Een pelgrim is iemand die bewust een reis onderneemt naar een plaats of langs een route die voor hem of haar een religieuze of spirituele betekenis heeft, met de intentie tot ontmoeting, bezinning, geloofsverdieping, zingeving of een andere vorm van innerlijke ontwikkeling. Niet iedere bezoeker van een religieuze of spirituele bestemming is automatisch een pelgrim; de persoonlijke intentie en de religieuze of spirituele dimensie van de reis zijn bepalend.

“Peregrinus est homo qui est in hoc mundo tamquam in alieno. De pelgrim is een mens die in deze wereld leeft alsof het een vreemd land is.” Bron: Anselmus van Canterbury, ca. 1100.

Een pelgrimage is een tocht naar een bestemming met een spirituele betekenis voor de pelgrim. De redenen waarom mensen op pelgrimstocht gaan, lopen uiteen. Voor sommigen dient de tocht om hun geloof en kennis van God te verdiepen, voor anderen om stil te staan bij veranderingen in hun leven of om genezing te zoeken; weer anderen zien het als een kans om opnieuw verbinding te maken met de natuur en met zichzelf, door middel van ontmoetingen met anderen en de uitdagingen die de reis vaak met zich meebrengt. Een pelgrimstocht is van nature een ervaring die losstaat van het dagelijks leven: de pelgrim verlaat het vertrouwde thuis om zich in het nieuwe en onbekende te begeven. Het is een combinatie van een spiritueel doel en een fysieke inspanning, waarbij de pelgrim vaak veranderd terugkeert door de opgedane ontmoetingen en ervaringen. Een pelgrimstocht kan kort of lang zijn, alleen of in groepsverband worden afgelegd, door landelijk of stedelijk gebied voeren, en te voet, per fiets, auto of paard worden ondernomen. De bestemming is een plaats van bijzondere betekenis. De meeste pelgrimsroutes volgen eeuwenoude paden en leiden naar plaatsen die heilig zijn geworden door gebeurtenissen uit het verleden, die in de voetsporen treden van eerdere pelgrims, of die op zichzelf een spirituele betekenis hebben. Bron: website van de kathedraal van Winchester

U ziet: het moderne begrip van pelgrim en pelgrimage is breder dan in oude tijden. Soms lopen pelgrimage en toerisme ook een beetje door elkaar heen. Dat zie je bij het eerste toerisme van Valkenburg. Toen in 1845 de treinverbinding tussen Maastricht en Aken gereed kwam, meldden zich gelijk in Valkenburg (en niet veel later ook op het station van Houthem) de eerste toeristen. Het waren toen nog deftige kuurtoeristen. Ze kwamen voor de mergelgrotten, de rotspartijen en het buitenlands aandoende heuvelland. Ze hadden echter ook interesse in het katholieke erfgoed. Valkenburg werd een pelgrimsoord voor rijke katholieke toeristen. De katholieke plekken die zij bezochten kunnen nog steeds bezocht worden. Dit jaar vieren we bijvoorbeeld dat de Lourdesgrot aan de Cauberg 100 jaar oud is. Nog ouder zijn de Romeinse Katacomben, een kopie van de ondergrondse christelijke grafvelden uit het Rome van de eerste christenen. Ook die catacomben kunnen nog bezocht worden. Verder was de kluizenarij op de Schaelsberg populair en ook de ondergrondse Franse kapellen in de mergelgroeves bij Valkenburg en Geulhem. Dat waren de topattracties voor de kuurtoeristen die voor de Tweede Wereldoorlog (nog voor de tijd van het massatoerisme) Valkenburg, Geulhem en Houthem bezochten. Ze wandelden graag langs de Geul van Valkenburg naar Geulhem en Houthem. Onderweg kwamen ze in die tijd nog schaapskuddes tegen en grotbewoners die op een stoeltje voor hun grotwoning zaten en die graag bereid waren om tegen een kleine vergoeding de kuurtoerist een kijkje in de grotwoning te gunnen. Onderweg konden ze in Valkenburg en Geulhem rotsparke bezoeken en konden ze voor het thuisfront poseren op rotspartijen. Halverwege Geulhem was er een rustplek bij de oude Kloostergroef van Chateau St. Gerlach. Daar konden ze de ondergrondse mergelgroef bezoeken, waaruit eeuwen geleden de mergelblokken voor het Norbertinessenstift van St. Gerlach (het huidige Chateau St. Gerlach) gezaagd waren. Er stond bij de ingang van de groef een houten keet met tafels eromheen waar voor de kuurtoerist een kop thee geserveerd werd en waar een afspraak met een berggids gemaakt kon worden voor een bezoek aan de ondergrondse mergelgroef.

Veel van die groeves waren in die tijd overigens nog in gebruik. In Valkenburg kon je blokkaren tegenkomen waarmee mergelblokken getransporteerd werden en ook blokbrekers die op weg waren naar groeves waarin ze blokken uitzaagden. Deze romantische tijd van de kuurtoeristen (maar ook de zware arbeid van de blokbrekers) kun je beleven in de tentoonstelling "Mergelbouw voor God" tot en met september in het heiligdom van St. Gerlach. In deze nieuwsbrief zijn alvast enkele fragmenten uit het bijbehorende boek opgenomen dat binnenkort zal verschijnen. Ze geven een indruk van de begintijd van het kuur- en mergeltoerisme en de daaraan verbonden pelgrimages en wandelingen.

We wensen u veel leesplezier toe en hopen u op **29 augustus** voor de pelgrimage naar St. Servaas en/of op **4 september** voor onze eerste pelgrimage naar Trembleur te mogen ontmoeten en spreken!

Zaterdag 29 augustus 2026:

PELGRIMAGE NAAR HET GRAF VAN SINT SERVAAS

Met een samenkomst om 6:30 uur in de Gerlachuskerk te Houthem begint op zaterdag 29 augustus de jaarlijkse pelgrimage naar Maastricht.

Weer of geen weer, tijdens zijn kluizenaarschap liep Gerlachus vrijwel dagelijks deze route van 2x 9 kilometer vanuit Houthem naar het graf van Sint Servaas in Maastricht.

Pelgrims zijn ook dit jaar weer van harte welkom om de hoofdreliek te begeleiden op deze traditionele voettocht naar Maastricht.

Onderweg staan wij, samen met Sint Gerlach, stil bij de Sterre der Zee. Het is dan inmiddels 8:30 uur.

Aansluitend brengen wij Sint Gerlach naar de crypte van Sint Servaas, het doel van de dagelijkse voettocht van onze Gerlachus.

Foto's: Arthur Staal

Voor meer informatie : Wiel Coenjaerts, 043-6042336, wmmcoenjaerts@ziggo.nl

Zaterdag 22 augustus 2026

Pelgrimage van Trembleur naar St. Gerlach

Op zaterdag 22 augustus 2026 ontvingen we in het heiligdom van St. Gerlach een groep van 15 bezoekers uit het Belgische Trembleur. Op één na waren ze allemaal met de fiets gekomen, de vele heuvels op de 30 kilometer tussen Trembleur en St. Gerlach trotserend. Het was voor hen een bijzondere dag al was het maar omdat de grote meerderheid nooit eerder in St. Gerlach was geweest. De dorpsgemeenschap in Trembleur heeft de schouders gezet onder een project om de kerk van Trembleur, die al vele jaren gesloten is, een nieuw leven te geven. Er wordt gewerkt aan een restauratie en er is een broederschap van St. Gerlach opgericht (compleet met een nieuw vaandel) om aan te sluiten bij de oude devotie tot St. Gerlach in dit dorp, waarover we in eerdere nieuwsbrieven schreven. De pelgrims werden in het Frans ontvangen in de Gerlachuskerk waar in het kort aan de hand van de fresco's het leven van St. Gerlach werd verteld. Bij het graf van St. Gerlach werd zand geschept dat het vee in Trembleur voortaan voor ziekte zal gaan behoeden. Daarna volgde een bezoek aan de dagkapel van het heiligdom, van de schatkamer en van de tentoonstelling "Mergelbouw voor God". Trembleur en het Geuldal tussen Valkenburg en Geulhem delen een mijnbouwtraditie. In Trembleur was lange tijd een steenkoolmijn de economische motor van het dorp en rond Valkenburg, Houthem en Geulhem werkten velen in de winter, maar ook wel in de zomer, in de ondergrondse mergelgroeves. Trembleur en het Geuldal delen dan ook niet alleen de verering van St. Gerlach maar ook die van de patrones van de mijnwerkers, St. Barbara. Na een bezoek aan het kruiswegpark zette het gezelschap de tocht door het heuvelland voort.

Vrijdag 4 september 2026

**BEZOEK PAROCHIE HOUTHEM EN VRIENDEN ST. GERLACH
AAN DE GERLACH BROEDERSCHAP IN TREMBLEUR (B)**

Op 22 augustus 2026 werd het heiligdom van St. Gerlach in Houthem bezocht door een groep parochianen en leden van de Gerlachus Broederschap uit Trembleur. Eerder bezochten ze het octaaf van St. Gerlach. Door het slechte weer kon toen het tegenbezoek aan Trembleur niet doorgaan, maar de contacten bleven warm en op 4 september 2026 gaat het alsnog door. Het bezoek wordt gecombineerd met een bezoek aan de abdij van Valdieu en een rondleiding door het oude vestingstadje Dalhem. Hieronder treft u het programma aan. U kunt zich opgeven voor deelname via info@vriendenvansintgerlach.nl (vervoer op eigen gelegenheid; u kunt contact opnemen als u met iemand wilt meerijden. De afstand tot Valdieu en Trembleur is zo'n 30 km, een half uur rijden.

11:15 uur	Aankomst in Valdieu. Bezoek aan abdij en abdiypark
12:00 uur	Lunch in Valdieu
13:30 uur	Vertrek vanuit Valdieu naar Dalhem (10km)
14:00 uur	Bezoek kerk en historisch centrum van Dalhem (rondleiding)
15:00 uur	Vertrek naar vanuit Dalhem Trembleur (3 km)
15:15 uur	Aankomst in Trembleur met bezoek aan kerk met beeld St. Gerlach.
15.45 uur	Gebied om de dag af te sluiten met afsluitend drankje aangeboden door de Gerlachus Broederschap van Trembleur
16.15 uur	Vertrek naar Houthem

Verering van St. Gerlach in Trembleur.

Het oude vestingstadje Dalhem.

Zaterdag 5 september 2026

KAPELLENTOCHT

Zaterdag 5 september is er weer de kapellentocht, de wandeling langs verschillende kerken en kapellen in de groene rand van Parkstad Limburg en door het mijnverleden. Deze traditie willen we graag voortzetten en niet alleen even stil staan bij het verleden van kerk en mijn in Limburg, maar ook elkaar zo op het einde van de vakantie weer ontmoeten en al wandelende even spreken.

We vertrekken om 8.30 uur vanaf de Vrank, de Antonius van Paduakerk, aan de Beersdalweg 64 in Heerlen. Er is voldoende parkeergelegenheid. Via de Barbara en de Leenhofkapel gaat het naar de kapel Maria Koningin van de Vrede in Nieuwerhagerheide, vervolgens over een klein stukje Duitsland. Rond 13.30 uur kunnen we weer terecht bij het IVN van Rimburch voor koffie voor koffie, thee en een stukje vlaai. De vrijwilligers van IVN zorgen door hun hartelijke ontvangst, in een mooi stukje natuur, voor iets extra's. Na de koffie gaat het verder naar de kapel van de Gevallen in Rimburch, vervolgens steken we de rivier de Worm over. Via een prachtig pad langs de Worm zetten we koers naar Rolduc, waar we rond 16.30 uur hopen aan te komen. Daar besluiten we deze kapellentocht met een bezinningsmoment in de kerk van Rolduc. Om 17.00 uur komt de bus die ons terug brengt naar de Vrank in Heerlen. Daar hopen we ongeveer om 17.45 uur te arriveren. De onkosten voor deze dag zijn € 15,00 voor de koffie, de bus en een boekje.

De tocht leidt langs kapellen van Kunrader steen en sluit goed aan bij de tentoonstelling Mergelbouw voor God.

N.B. Op de Beersdalweg wordt gewerkt en een gedeelte is afgesloten. Het advies is om de Beersdalweg op te gaan vanuit de afrit autoweg 't Loon, Looierstraat, kloosterweg en dan Beersdalweg, dan is er geen probleem. Dus niet de afrit nemen bij de Woonboulevard.

Informatie: Mattie Jeukens ofm, Voltastraat 45 Maastricht, tel. 043 3634348 / 06 51 910217

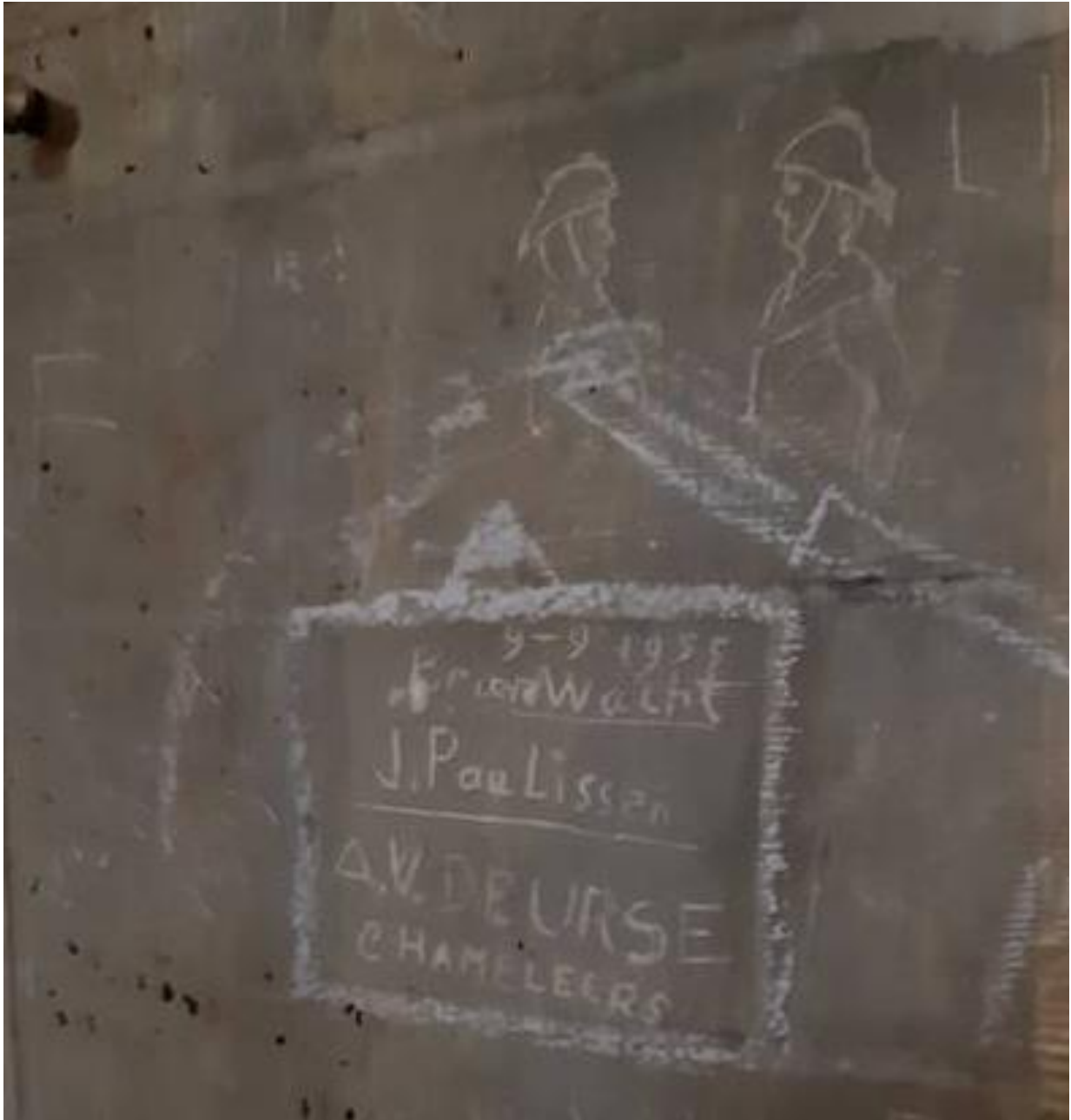
MERGELBOUW VOOR GOD

RONDOM MAASTRICHT EN VALKENBURG

Hieronder volgen enkele voorbeelden van katholiek gerelateerde mergelbouw rondom Maastricht en Valkenburg:

Foto boven: afbeelding van St. Gerlach als pelgrimsheilige in gevelnis van Huize St. Gerlach langs de rijksweg tussen Maastricht en Cadier en Keer. St. Gerlach liep vrijwel dagelijks een pelgrimstocht vanuit zijn kluizenarij in Houthem naar het graf van St. Servaas in Maastricht. Aan zijn voeten is de Servaasbrug afgebeeld, de Onze Lieve Vrouwebasiliek en de Servaasbasiliek met zijn drie torens. In 1955 stortte de middelste toren in bij een brand. Deze toren is daarna niet meer opgebouwd; op de volgende pagina is een tekening te zien in mergelsteen van de Servaasbasiliek waarop de brandwachten Paulissen, Deurse en Hamleers in actie zijn afgebeeld bij het blussen van deze brand).

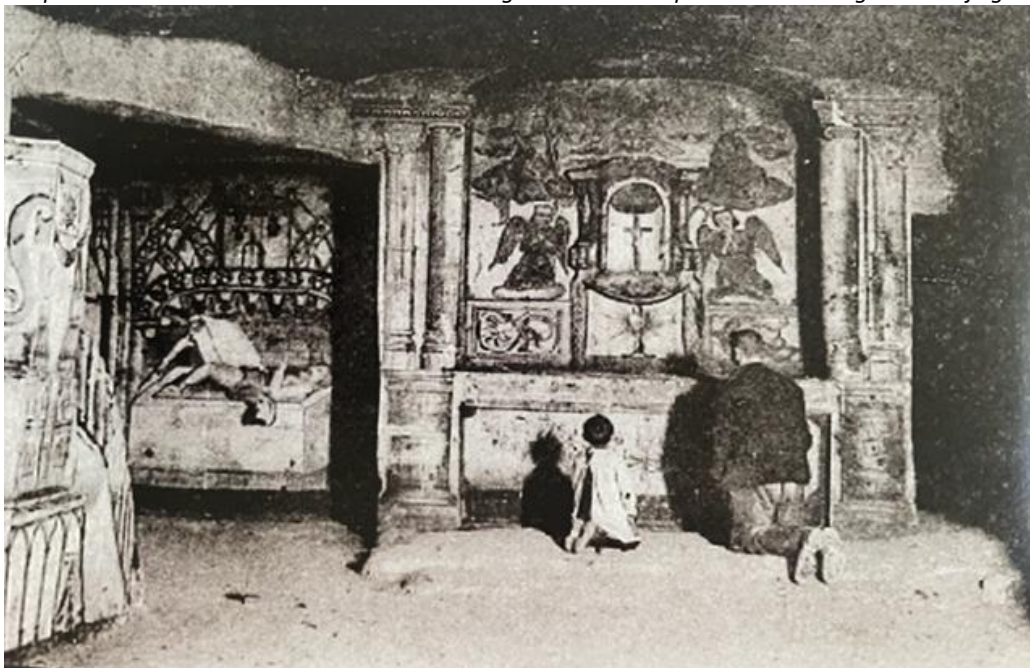

Op de volgende pagina is een foto te zien van een zogenaamde Franse kapel in een ondergrondse mergelgroeve. Toen het gebied rondom Maastricht en Valkenburg in 1795 werd ingelijfd bij Frankrijk had dat grote gevolgen voor de katholieke kerk en haar bezittingen. In Frankrijk waren alle kerkelijke bezittingen door de Franse revolutionairen in beslag genomen en verkocht. Honderden priesters vluchtten toen weg uit Frankrijk en kwamen zo onder andere in Maastricht terecht. Rondom Maastricht en Valkenburg gebeurde vervolgens na de verovering door de Franse legers in 1794 een jaar later vrijwel hetzelfde. In de Franse tijd werden bovendien vanaf 1796 kloosters gesloten en kapittels ontbonden en werden kerkelijke goederen verkocht. Op die wijze hoopte Frankrijk de revolutie en de kostbare revolutionaire legers en hun veldtochten te kunnen blijven financieren. Ook processies en bedevaarten werden verboden. De parochies van Berg, Houthem, Valkenburg en Oud-Valkenburg gingen in reactie op deze ontwikkelingen ondergronds. In de ondergrondse mergelgroeves hielden de priesters zich verborgen en werden geheime kapellen ingericht voor de parochianen. Een aantal van deze ondergrondse kapellen is bewaard gebleven, waaronder die in de Geulhemmergroeve. De katholieke kuurtoeristen herkenden in de Franse kapellen en in de Romeinse catacomben een

verwantschap met de periode die voor de meesten van hen nog niet zo lang geleden was afgesloten, namelijk die van de katholieke schuilkerken en schuilschuren boven de grote rivieren en in Brabant.

Links: beeld van St. Gerlach van mergel in de westgevel van de Gerlachuskerk. Aan de voet van het beeld is op de sokkel het jaartal 1876 te lezen Rechts: Franse kapel in ondergrondse mergelgroeve in Geulhem (La Caverne). Deze kapel werd samen met die in de Geulhemmergroeve door de parochie van Berg en Terblijt gebruikt.

Boven: het altaar van de kapel van de Geulhemmergroeve. Rechts van het altaar is een deur (opening) zichtbaar naar de sacristie. Links is de fraaie biechtstoel van de kapel zichtbaar.

Links: de kerk van Berg en Terblijt was met Maastricht verbonden omdat Berg een bezit was van het kapittel van St. Servaas. In de ondergrondse Franse kapel in de Geulhemmergroeve, waar parochianen uit Berg in de Franse tijd kerkten. is een tekening van de Maastrichtse bisschoppen Monulfus en Gondulfus met de Servaaskerk in hun handen van Joannes Claessens te zien. Deze bisschoppen worden beschouwd als stichters van de Servaaskerk.

Onder: de Middeleeuwse kanunnikenkelder, waar het kapittel van St. Servaas eeuwenlang haar wijnen bewaarde. De wijnen waren afkomstig van de bezittingen van het kapittel langs de Moezel bij Koblenz.

De mergelbouw ging trouwens niet alleen om de bouw van kerken, kapellen en kloosters maar ook om het vormgeven van ornamenten daarin. De zachte mergelsteen is daar zeer geschikt voor. In de tentoonstelling Mergelbouw voor God wordt ook aandacht besteed aan het bewerken van mergel voor het maken van ornamenten voor in de kerken en kapellen.

Volgende pagina: oude ornamenten in het Kruisherenklooster in Maastricht

De Romeinse Katacomben in Valkenburg zijn in een ondergrondse mergelgroeve ingericht door de Tilburgse katholieke fabrikant Armand Diepen. Diepen had een zomerhuis in Valkenburg, villa Alpha. In 1908 begon hij zich te interesseren in de Romeinse catacomben, de onderaardse begraafplaatsen van Rome waar in de tijd van de eerste christengemeenschappen overleden christenen werden bijgezet. Hij wilde in Groeve De Heide onder het Polferbos in Valkenburg de Romeinse catacomben minutieus na laten bouwen en schakelde daartoe de architect Pierre Cuypers in. Diepen pakte het project grondig aan door in Rome de originele catacomben op te laten meten. Paus Pius X verleende aan Diepen daarvoor toestemming. In de groeve aan de Plenkert in Valkenburg werden in opdracht van Diepen gangen, grafkamers en kapellen aangelegd op basis van de metingen die in Rome verricht waren. In 1910 konden de catacomben in Valkenburg geopend worden. Ze werden al snel een belangrijke toeristische attractie met honderdduizenden bezoekers per jaar.

De Griekse kapel in de Romeinse Katacomben in Valkenburg

In de periode tussen 1880 en 1980 waren er rondom Maastricht en Valkenburg vele kloosters, waaronder ook opleidingsinstituten voor jonge religieuzen. De jonge religieuzen hadden wekelijks een campagnedag waarin ze erop uit trokken. Zo gingen de paters Dominicanen uit Rijckholt in het Savelsbos opgravingen doen naar prehistorische vuursteenmijnen, maar met name de ondergrondse mergelgroeves waren populair. De paters van het H. Hart bouwden in de Nieuwe Groeve in de Heerderberg een fraaie schuilkapel, die in de Tweede Wereldoorlog ook echt gebruikt moest worden.

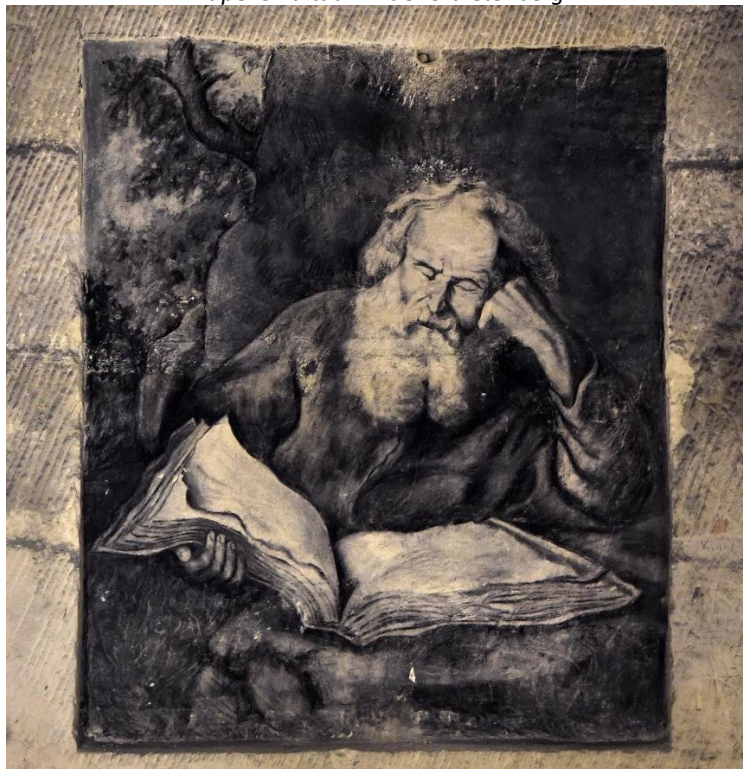

Het fraaie altaar van de schuilkapel van de paters van het H. Hart in de Nieuwe Groeve

De Broeders van Maastricht gingen op hun campagnedag meestal naar groeve De Schark en bouwden daar hun eigen kapel. De top van deze mergelkunst is te vinden in de Jezuïetenberg in Maastricht waar studenten van Jezuïeten sculpturen, tekeningen en zelfs ondergrondse meertjes aanlegden. De studenten van Montfortanen in Meerssen waren op hun beurt actief in de Leraarsgroeve bij Geulhem.

Kapel en altaar in de Jezuïetenberg

Tekening van een kluizenaar in de Maastrichtse groeve Zonneberg

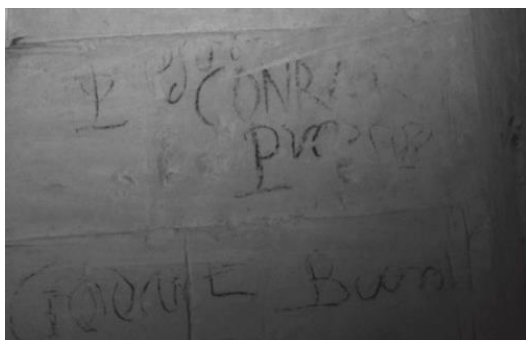
Oud inschrift op een mergelblok Cluysberg Bemelen, Luck Walschot. In deze groeve (de naam zegt het al) leefden lange tijd kluizenaars. Onder: jongeren schuilend in de kapel van de paters van het H. Hart in de Nieuwe Groeve langs de rijksweg richting Cadier en Keer. De engelen van de kapel waken over hen.

Af en toe worden in de ondergrondse groeves nog ontdekkingen gedaan van tekeningen uit de Middeleeuwen of later. Maar veel van deze tekeningen zijn door de eeuwen heen verloren gegaan doordat gangenstelsels zijn ingestort of zijn afgegraven, doordat de tand des tijds de tekeningen aantastte of doordat moderne jongeren daaroverheen hun eigen tekeningen krasten. Er zijn echter nog wel enkele voorbeelden van die oude tekeningen, zoals in de Heerdergroeve en de vele IHS tekens die in groeves zijn gekrast of de levensbomen die wel bij de ingang van groeves zijn aangetroffen.

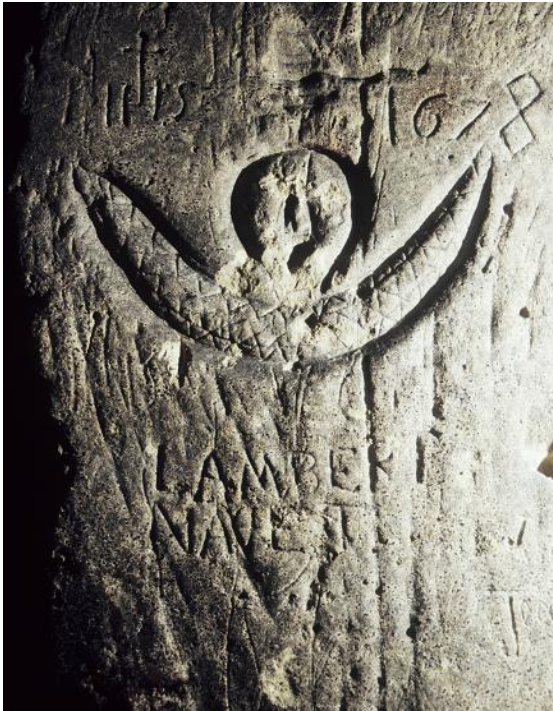

Boven: tekening in de Heerderberg met een voorstelling van het Beleg van Maastricht (1579). Links: een kanonnier bij een kanon. Rechts: de Duitse Poort als onderdeel van de vesting Maastricht met drie torenspitsen en een vijftal symbolen boven de poortdoorgang: een omega, een kruis met een cirkel, een zeis, een sleutel (van St. Servaas) en een zandloper. Boven de poort steken stormladders uit.

Handtekeningen van rijproosten (beheerders) van het kapittel van St. Servaas in de Heerderberggroeve (16^e eeuw).

Boven: liturgische opschriften met engelen. Collectie Luck Walschot.

Boven: voorbeelden van levensbomen bij ingang van groeve en op een mergelblok. Collectie Luck Walschot.

De levensboom werd volgens het Bijbelboek Genesis gepland in het paradijs, de Hof van Eden, samen met de kennis van goed en kwaad. De boom des levens wordt in de Middeleeuwen in verband gebracht met het hout van het kruis waaraan Jezus is gestorven. Ook geeft de levensboom de verbinding tussen hemel en aarde weer en de verbinding tussen lichaam en aarde. De levensboom komt zowel in het christendom voor als in het Jodendom, de islam en in Keltische godsdiensten. Wat precies de betekenis ervan is bij de ingang van mergelgroeves en op mergelblokken is mij niet bekend.

MERGELNOSTALGIE

RONDOM MAASTRICHT EN VALKENBURG

Boven: blokkarren staan in Valkenburg klaar om uit een groeve mergelblokken op te halen. Op de foto zijn zowel een muur, als huizen en vestingwerken van mergel te zien. De blokkarren behoorden in Valkenburg en Sibbe jarenlang tot het normale straatbeeld. Foto: <https://sibbergroeve.wordpress.com/page/2/>. Beneden: foto uit de collectie van Luck Walschot.

Boven: blokbrekers aan het werk in de Dreesberg in Kanne. Collectie Luck Walschot

Luck Walschot stelde voor de tentoonstelling Mergelbouw voor God en voor het nog te verschijnen boek daarover zijn collectie van ansichtkaarten ter beschikking. De wandelende kuurtoeristen lieten zich graag met de wandelstok in de hand bij de "rotsen" fotograferen. Ook de "grotbewoners" waren een geliefd onderwerp van ansichtkaarten die toeristen in souvenirwinkeltjes in Valkenburg kochten.

Boven: sportieve toeristen bij de “rotspartijen” langs de Geul. Soms is het even zoeken maar ook op de foto links is een poserende toerist te zien. Foto's: collectie Luck Walschot

Boven: Valkenburgse grotbewoners. Foto collectie Luck Walschot

*Ansichtkaart van de rotswoningen in Geulhem en van de Koepelgrot tussen Valkenburg en Geulhem/Houthem.
Foto's uit de collectie van Luck Walschot*

Veel inwoners van Houthem verhuisden in de zomer naar de zolder om in hun slaapkamers toeristen te kunnen ontvangen.

Pension St. Gerlachus in de St. Gerlachstraat in Houthem.

Geulem-Valkenburg. - Restauratie en Opgang Kloostergroef.

Bij de ingang van de Kloostergroeve in Geulhem stond voor de toeristen een verplaatsbare houten kiosk.

Speciaal voor het toerisme werden in en op de mergelhellingen rotswanden aangelegd. Zowel Valkenburg als Geulhem hadden hun eigen rotspark. De hellingen langs de Geul waren toen (met dank aan de schaapskuddes) nog niet bebost.

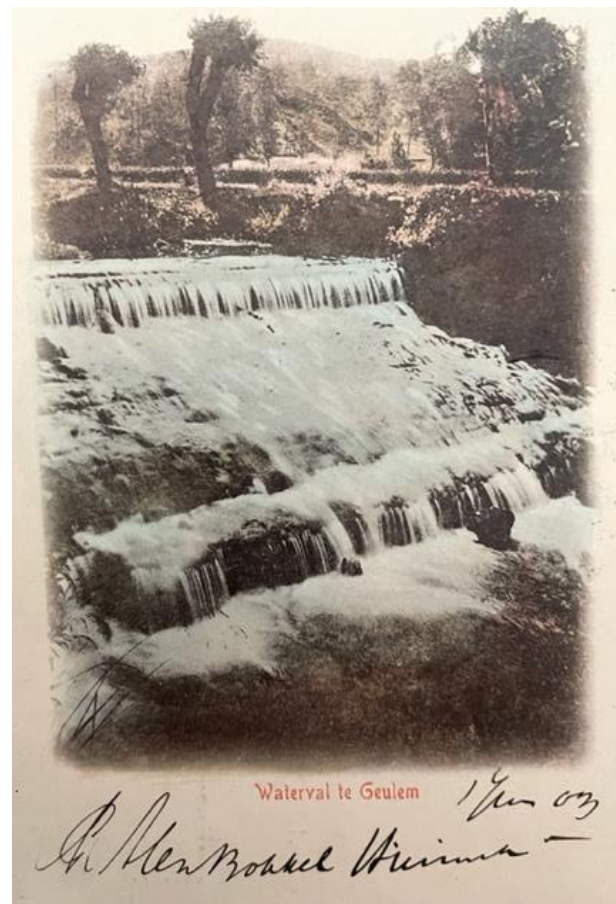
Onderaan de trap naar het Romeinse Rotspark van Geulhem kon worden aangeboden voor een berggids. Ook was er een café. Even verderop van de ingang van dit Romeinse rotspark, hing voor een grotwoning de was te drogen. Zie de foto op de volgende pagina.

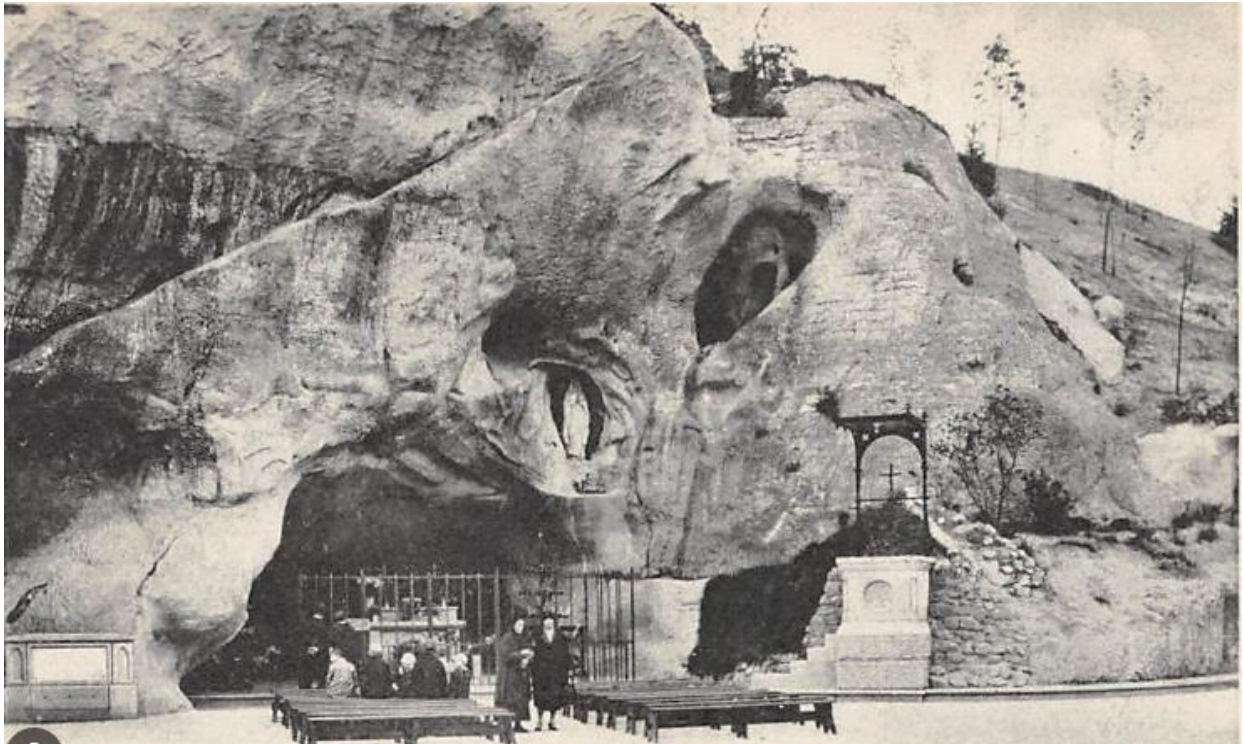
Boven en onder: foto's van de ingang naar het Romeinse Rotspark uit de collectie Luck Walschot

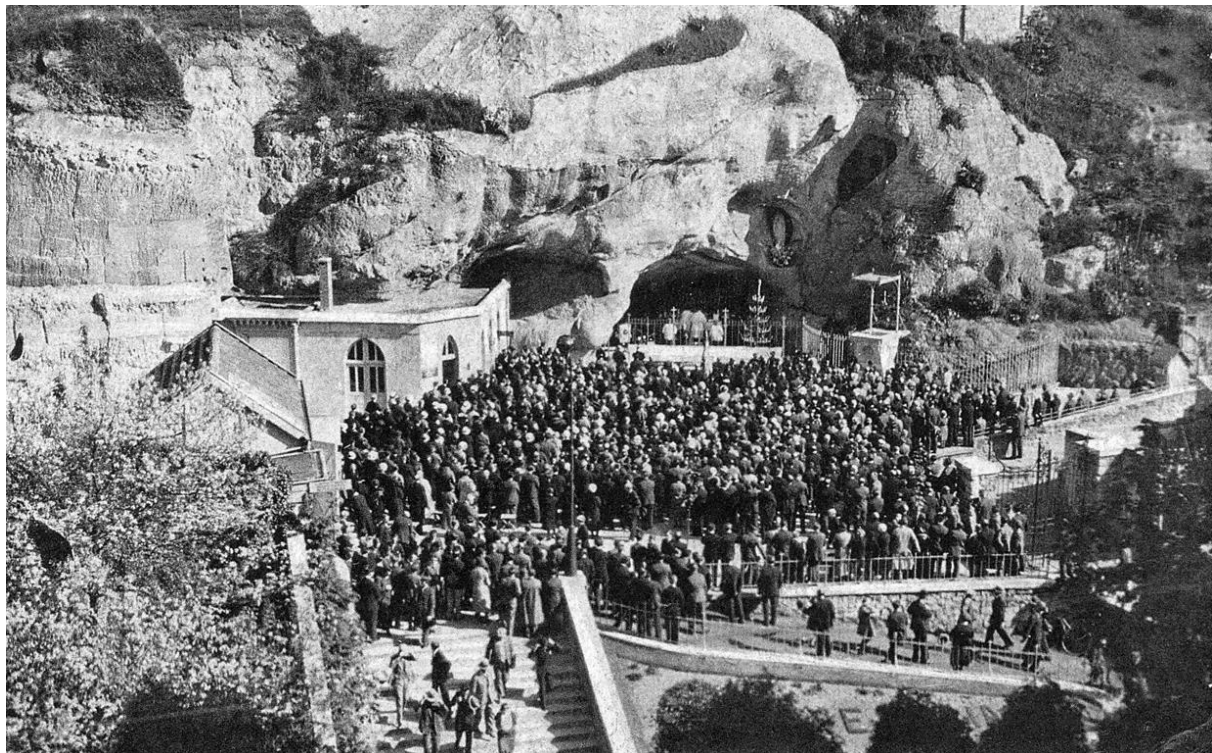
Boven de helling van het Romeinse rotspark van Geulhem kon de toerist een toren beklimmen om uit te kijken over het Geuldal. Beneden in Geulhem kon halt worden gehouden bij een waterval. Zo leidde de wandelweg de toerist van de ene bezienswaardigheid naar de andere en van de ene uitspanning naar de andere.

Bij de Brakkeberg in Geulhem lag de van mergel gebouwde uitspanning (café-pension) Het Paradijs met speeltuin en Paradijsgroeve.

Lourdesgrot van Valkenburg. Ook voor de aanleg van deze grot werden studiereizen (naar Lourdes) ondernomen, net als bij de aanleg van de catacomben het geval was geweest en mogelijk ook voor de bouw van kapellen en sculpturen in de Jezuïetengrot en in de Leraarsgroeve. Voor de grot was een buitenkapel voor de pelgrims aangelegd. Op de foto hierboven is rechts een verhoogde overdekte preekstoel te zien en in de ingang tot de Lourdesgrot staat een altaar. Rechtsboven de grot is een nis te zien met een beeld van OLV van Lourdes. Andere oude (en fraaie!) Lourdesgrotten zijn te vinden in St. Pieter langs de weg naar Slavante en in Cadier en Keer in het kruiswegpark van de paters SMA met veel dankbetuigingen in het Nederlands en in het Frans.

Panoramafoto (ca. 1930) van de Lourdesgrot tijdens een pelgrimsmis. Foto: collectie M. Stevensfonds